

Document operatiu davant les punxades en espais d'oci

Objectius del document

- Informar. Cal exposar que les punxades no són invencions. Són un fet minoritari però real, i cal que sigui atès amb rigor i sense alarmisme.
- Prevenir i sensibilitzar. Implicar els espais d'oci, les persones properes, i tota la comunitat present en l'espai d'oci. Apel·lar a la cura col·lectiva.
- Detectar i atendre correctament, especialment en l'àmbit sanitari, social i psicològic, i policial, si s'escau.

Informació de partida

El fenomen de les punxades és nou a Catalunya, però ha estat detectat prèviament en altres territoris (Navarra o les Illes Balears) i també en alguns països europeus (el Regne Unit, França o Bèlgica).

Es tracta, fins al moment, de situacions en què hi ha persones que manifesten haver sentit punxades i una simptomatologia compatible amb la inoculació d'alguna substància química que causa marejos. En els casos detectats o denunciats a Catalunya fins el 29 de juliol de 2022, cal tenir en compte que **no s'ha produït cap tipus de fet delictiu posterior**, ja sigui relacionat amb violències sexuals o amb delictes contra el patrimoni, com ara robatoris.

Per tant, no és realista ni prudent relacionar aquests casos amb les violències sexuals amb substàncies inoculades mitjançant una punxada. En tot cas, és important recordar, en relació amb les violències sexuals, que l'alcohol és la droga més usada i vinculada a la majoria de casos per produir submissió química i, per tant, reduir o anul·lar la voluntat de la víctima. Les substàncies per cometre aquests delictes majoritàriament s'usen de forma oportunista (aprofitant una situació de manca de consentiment per ús d'alcohol / drogues de forma voluntària). I molt minoritàriament són usades de forma proactiva (quan la persona que vol cometre el delicte subministra la droga de manera premeditada a la persona a la qual vol agredir o robar).

A Catalunya, segons les dades del servei d'urgències de l'Hospital Clínic de Barcelona (2021):

- L'Hospital Clínic de Barcelona ha atès 468 persones que han patit un episodi de violència sexual.
- En el 30,2% dels casos de dones agredides hi ha indicis de submissió química.
- En els darrers cinc anys s'han atès un total de 2.023 agressions sexuals.

I segons l'informe de l'Observatori Noctàmbul@s (2021)

- El 90% de les agressions van ser comeses sobre dones (de 16 a 25 anys) i el 10% sobre homes.
- El 100% dels agressors van ser homes, el 50% dels quals eren coneguts de les víctimes.

En tot cas, preservar la llibertat i no crear un clima de terror sexual és clau, per això els missatges han de ser informatius, cuidadors i responsables, però no alarmants. Anomenem *terror sexual* quan la informació genera por i acaba per restringir moviments i llibertats pel fet de focalitzar-se en un tipus d'agressió de forma morbosa, assenyalant la víctima i tendint a responsabilitzar-la. Aquest clima no només és revictimitzador, sinó que impedeix l'anàlisi política d'una violència altament tolerada, sobre la base de situar com a individual allò profundament social i comunitari.

Prevenció i sensibilització

La prevenció ha d'interpel·lar tothom, totes les persones implicades en els espais de festa, que han de conèixer la realitat i saber que cal actuar.

- Al públic general, amb la crida a actuar si es veu algun comportament estrany o una situació d'alguna persona perjudicada.
- Al personal dels espais d'oci: per actualitzar formacions i protocols /espais liles.
- Al personal dels serveis vinculats, com ara taxistes, personal de rodalies, ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, metro i nit bus.
- A l'entorn proper de la persona a qui li pot passar: per recolzar, acompanyar, i buscar ajut.
- És important apel·lar a la cura col·lectiva i que quan se surt de festa és important divertir-se i cuidar-se col·lectivament.
- És cert que la majoria d'agressions sexuals es produeixen a dones, però no sempre. Per això es important que si ets un home pensis que a tu també t'hauria pogut passar.

Missatges per al públic en general i les amistats de les persones afectades

- Si veus alguna conducta estranya que et faci sospitar que algú està preparant o usant aquestes vies avisa les persones responsables del local o dirigeix-te al punt lila i explica'ls la situació.
- Si veus alguna persona que no es troba bé, avisa el responsable del local o l'espai lila. En casos d'emergència, truca al 112.
- No la deixis sola. No ens en podem despreocupar. Ens necessitem tots i totes.
- Cal cuidar-nos col·lectivament.

Missatges per a l'entorn i les amistats dels agressors

- Si els teus col·legues fan servir les drogues o l'alcohol per aconseguir apropar-se a noia, no és un joc, és violència, i és un delictes greu. Afronta el teu col·lega. El teu silenci et fa còmplice de la situació.
- Si algun amic manifesta la intenció de fer-ho, explica-li les conseqüències, per a ell, per a tots i, sobretot, per a les noies. Sigues contundent: es una actuació que tu rebutges.

Missatges per als espais d'oci i per al personal que hi treballa, i per al personal de serveis relacionats amb l'oci (taxistes i personal del transport públic)

- Demana a la noia què necessita i com la pots ajudar. Si ella no està en condicions de demanar ajuda, busca les seves amistats.
- Si el lloc on treballes té un protocol per a aquestes situacions, segueix les seves indicacions; si no en tenen o no el coneixes, pots trucar al 900900120, i t'informaran dels passos a seguir.
- Si la noia necessita ajuda mèdica i/o policial amb urgència, truca al 112.
- Cal que la formació en la prevenció de les violències sexuals s'actualitzi i inclogui formació sobre el procediment per injecció.

Detecció i atenció

Missatges per a la persona que ha rebut una punxada

- Fes cas de les teves sensacions. Si notes qualsevol sensació estranya, o si no et trobes bé, demana suport a les amistats o als espais habilitats.
- Evita anar a casa directament i ves a un centre sanitari acompanyada. Allí t'han de fer les proves. És important que hi vagis el més aviat possible.
- En cas d'emergència sanitària o policial truca al 112.
- Per a més informació en situacions de violències masclista truca al 900900120.

Com ha d'actuar un centre sanitari si arriba una persona que ha rebut una punxada

Cal seguir el **protocol de punxada accidental** del seu centre que, en tot cas, ha d'incloure:

- Retirar l'objecte amb el qual s'ha produït la punxada, si encara hi és.
- Rentar la ferida immediatament amb abundant aigua corrent i sabó (no lleixiu), sense refregar la zona contaminada per la punxada i permetent que la sang flueixi lliurement durant 2-3 minuts. Si cal, s'ha d'induir la sagnia pressionant la zona.
- Desinfectar la ferida.

Valorar si cal activar el **protocol de profilaxi postexposició (PPE) al VIH**.

- S'ha de fer durant les primeres 72 hores a partir de l'exposició, ja que després d'aquest període de temps la PPE no es considera efectiva. L'efectivitat de la intervenció és màxima durant les primeres 24 hores.
- L'avaluació del tipus d'exposició s'ha de fer el més aviat possible i ha d'incloure una determinació basal del seu estat serològic, atès que la PPE no està indicada en el cas de les persones que ja presenten la infecció pel VIH.
- Més informació a [Profilaxi postexposició no ocupacional al VIH](#)

Cal fer **anàlisi de tòxics** el més aviat possible per detectar substàncies que afecten la consciència i/o anul·len la voluntat de la persona, especialment fàrmacs psicofàrmacs (benzodiazepines), ketamina, GHB o metamfetamines. Preferentment fer la detecció mitjançant una anàlisi de sang. Si la persona hi és reticent, se li pot fer una anàlisi d'orina.

En cas que se sospiti que hi ha hagut una agressió sexual, cal activar el **protocol d'atenció a agressió sexual recent** del centre (més informació a [Violències sexuals - Hospital Clínic de Barcelona](#)).

En cas que la persona estigui molt angoixada, doneu-li suport psicològic.

Vinculació, si s'escau, a la xarxa d'atenció a les violències masclistes i LGBTI-fòbiques

Davant de les situacions que hagin pogut provocar un cert temor o angoixa o necessitin d'un espai d'acompanyament, tant perquè s'ha viscut de forma directa com indirecta, es pot fer l'acompanyament i la derivació als serveis d'atenció:

- Telèfon 900900120, telèfon 24 hores, que ofereix informació sobre la xarxa i recursos d'atenció en diversos idiomes. <https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/linia-datencio-contra-la-violencia-masclista-900-900-120/>
- SIAD. Serveis d'informació i atenció a les dones. Estan repartits per tot el territori. N'hi ha a cada consell comarcal i municipi de més de 20.000 habitants. https://dones.gencat.cat/ca/ambits/violencia_masclista/recursos_atencio/mapa_siad/
- SIE. Serveis especialitzats en l'atenció a les violències masclistes. <https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/serveis-dintervencio-especialitzada-en-violencia-masclista-SIE/>
- SAI. Serveis d'acompanyament. <https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/lgbti/xarxa-sai/>

Denúncia del fet

Si es tracta de denúncies per violències masclistes,

<https://mossos.gencat.cat/ca/temes/denuncies>

Recomanacions

Per als ens locals i comarcals

Si hi ha una incidència particular o elevada en el municipi o la comarca:

- Reforceu la prevenció en els espais d'oci: actualització de protocols, formació a personal, etc.
- Coordineu el treball en xarxa i assegureu-vos que la informació hagi arribat als àmbits de seguretat i salut corresponents.
- Gestioneu la informació amb cura, per tal de no alimentar el terror davant la situació (per exemple, amb tuits o xarxes socials que permeten pocs matisos).

Per als mitjans de comunicació

- Seguiu les recomanacions https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/mitjans-comunicacio/DIPTIC-DONES-VALENTES_WEB.pdf
- Informeu sense crear alarma social
- Poseu el focus en els agressors, no en les víctimes
- Respecteu els processos i les informacions de caire personal i íntim
- Informeu sobre les estratègies d'apoderament i la resolució

1 d'agost de 2022